

קביעותא

במשנה ובהלכה היומית

לקבלת העלון במייל: office@kviuta.org

פר' וילך-האזינו תשפ"א • גליון 585

ההלכה היומית		המשנה היומית			
ש"ע א"ח		סדר טהרות • נדה			
יום	תאריך	פרק	משנה	סימן	סעיף
ד	ב תשרי	ד	ה-ו	קנא	י-יב
ה	ג תשרי	ד-ה	ז-א	קנב-ג	א-ב
ו	ד תשרי	ה	ב-ג	קנג	ג-ה
שב"ק וילך		ה	ד-ה	קנג	ו-ח
א	ו תשרי	ה	ו-ז	קנג	ט-יא
ב	ז תשרי	ה	ח-ט	קנג	יב-יד
ג	ח תשרי	ו	א-ב	קנג	טו-יז

עיון במשנה

איסור הריגת עובר מסכת נדה פרק ה' משנה ג'

שנינו בפרק ה' (מ"ג) כמה דינים שנוהגים אף בתינוק בן יומו, וביניהם 'ההורגו חייב', ובגמרא אמרו שדין זה נלמד ממה שנאמר (ויקרא כ"ד, י"ז) 'ואיש כי יכה כל נפש אדם, מות יומת', מכל מקום.

ודקדקו הראשונים שרק תינוק בן יומו ההורגו חייב מיתה, אבל כל עוד שלא נולד והוא עדיין עובר, ההורגו פטור, והביאו (רמב"ן רשב"א וריטב"א כאן, יד רמ"ה סנהדרין נ"ז א') שכן מבואר להדיא בקרא, שנאמר (שמות כ"א, כ"ב) 'וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה, ויצאו ילדיה וגו' **ענוש יענש**, ומבואר שאע"פ שהרג את הולד שבמעיו האשה, מכל מקום חייב לשלם - 'ענוש יענש' - ובעל כרחך אינו חייב מיתה, שמי שחייב מיתה אינו חייב בתשלומין.

אמנם גוי שהורג עובר, נהרג עליו, שממה שנאמר (בראשית ט', ו') 'שופך דם האדם באדם דמו ישפך', דרשו בגמרא (סנהדרין נ"ז ב') 'איזהו אדם שהוא באדם, הוא אומר זה עובר שבמעיו אמו'. ונמצא שבדין הריגת עובר גוי חמור מישראל, שישאל ההורג עובר אינו נהרג עליו, ואילו גוי ההורג עובר נהרג עליו.

והנה שנינו באהלות (פ"ז מ"ו) שאשה שמקשה לילד באופן שאם לא ימיתו את העובר היא תמות, 'מחתיכין את הולד במעיה ומוציאין אותו איברים איברים, מפני שחייה קודמין לחייו'. אמנם אם יצא ראשו או רובו של העובר לאויר העולם ונעשה ילוד, שנינו שם 'אין נוגעין בו, שאין דוחין נפש מפני נפש', ומבואר שכל עוד שלא יצא העובר לאויר העולם, העובר לא נחשב נפש, ולכן חייה של האם קודמים לחייו, וכן פירש רש"י בסנהדרין (ע"ב ב'), וז"ל, דכל זמן שלא יצא לאויר העולם **לאו נפש הוא**, וניתן להורגו ולהציל את אמו, עכ"ל, וכן כתבו הרבה ראשונים (רמב"ן רשב"א וריטב"א כאן, מאירי סנהדרין שם, ועוד) בטעם שרק ההורג תינוק בן יומו חייב, אבל ההורג עובר פטור, משום שרק תינוק בן יומו נחשב נפש, ונאמר 'ואיש כי יכה כל נפש כל אדם מות יומת'.

אך צריך ביאור, שאם עובר לא נחשב נפש, ומטעם זה מותר להרוגו כדי להציל את האם, למה גוי נהרג על 'הריגתו', ותוספות הרא"ש (סנהדרין נ"ט א) כתב - בתוך דבריו, ע"י לקמן (סוף דיבור הבא) - שאע"פ שלא נחשב נפש, מכל מקום גזירת הכתוב היא שגוי מתחייב עליו.

והנה כלל אמרו בגמרא (סנהדרין נ"ט א', חולין ל"ג ב') שאין דבר שמותר לישראל ואסור לגוי, וכתבו תוספות (שם) שהדין שגוי נהרג על הריגת עובר ולא ישראל אינו סותר כלל זה, משום שגם לישראל אסור להרוג עובר, ורק אינו נהרג עליו. אמנם עדיין הוקשה להם

בפתח השער

למה אָנָּס? קח בְּנָה... ספר מגיד המישרים המפרסם הגאון רבי ברוך רוזנבלום שליט"א:

לפני כמה שנים, בערב ראש-השנה, נכנסתי לחנות ירקות כדי לקנות כמה דברים.

לפתע נכנס אל החנות בסערה אברך צעיר מתנשם ומיזע.

"בערב ראש-השנה יש לך זמן לעשות ריצה?" - אני שואל אותו.

והוא משיב: איזו ריצה? אני מחפש אָנָּס בדחופות. חפשתי כבר בכמה חנויות ולא מצאתי.

"מה דחוף אָנָּס?" - התעניינתי.

"זה המנהג אצלנו במשפחה. לאכל אָנָּס בראש-השנה..."

תוף כדי השיחה הוא נגש אל המוכר ושואל: "כמה עולה אצלכם ראש אָנָּס?"

"50 שקל" - היתה תשובת המוכר. סכום לא קטן, קל וחמור לא באותן השנים.

האברך פנה אלי והסביר: "הגמרא בברכות (דף נ"ז) אומרת: ה'ראש' ה'הגנא' (עם גו"ן אחת) בתלום - גם נעשה לו. 'הגנינא', 'הגנינה', 'החנן' (עם שתי גוני"ם) - נסי נסים נעשו לו. לכן אנחנו במשפחה נוהגים לאכול אָנָּס בראש-השנה, לסימן שייעשו לנו נסי נסים."

כמעט שכנע גם אותי לקנות אָנָּס...
בזמן שהאברך שוקל בינו לבין עצמו אם לקנות את האָנָּס היקר למדי, הרהרתי לעצמי ואז אמרתי לו: "שמע, ידידי! יש לי בשבילה פתרון מצלח מאד. צלצל בבקשה ל'קפת העיר' ותתן להם 48 שקלים..."

« המשך בעמוד ג' »

רץ למשנה

אף שעיקר לימודו מט"ו שנים ואילך יהי בתלמוד, מכל מקום ילמוד גם בכל יום קצת מקרא ומשנה.

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג

הרב משה אשר

בן ר' יוסף אלימלך זצ"ל

גלב"ע ח תשרי תש"פ

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג

מרת מרגלית בת שלום וסעדה ז"ל

גלב"ע ג תשרי

להפיץ את האור • בשותפות של 54 נח בחודש

תזכה להחזיק מוקד של עלוני המבחנים השבועיים באיזור שתבחר.

ניתן לתרום במערכת הטלפונית: 072-332-3020 שלוחה 6,

וכן בכל עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

מערכת

השיעורים והמבחנים הממוחשבת:

072-332-3020

להנצחות

ותרומות

להצלחה

לע"ג יקיריך

התקשר:

072-272-2200

מבחן שבועי במשנה / 285

מסכת נדה ד, ה - ו, ב

א. ימיו של מי הם בחזקת טומאה?

1. זב.
2. זבה.
3. שומרת יום כנגד יום.
4. כל התשובות נכונות.

ב. להלכה! הילדת יוצא דופן, האם: א) יושבת עליו ימי טומאה וטהרה, ב) חייבת בקרבן?

1. לא.
2. כן.
3. יושבת עליו טומאה וטהרה, אך אינה חייבת בקרבן.
4. הפוך מ-3.

ג. מאיזה גיל יכולה אשה ליטמא בנדה?

1. שלשים ימים.
2. עשרה ימים.
3. יום אחד.
4. שתיים עשרה שנה ויום אחד.

ד. מאיזה גיל יכולה אשה ליטמא בזיבה להיות זבה גדולה?

1. שלשים ימים.
2. עשרה ימים.
3. יום אחד.
4. שתיים עשרה שנה ויום אחד.

ה. תינוק של איזה גיל חייבים להתאבל עליו?

1. בן יום אחד, ודוקא בדקים ליה בגויה שכלו לו חדשיו. ואם לא - שלשים ואחד יום.
2. בן יום אחד, ודוקא בדקים ליה בגויה שכלו לו חדשיו. ואם לא - אין מתאבלים עליו כלל.
3. בן יום אחד, ואפילו אם לא קים ליה בגויה שכלו לו חדשיו.
4. בן שלשים ואחד יום.

ו. נדה עד בת כמה מטמאה את בועלה טומאת ערב?

1. עד שתיים עשרה שנה ויום אחד.
2. עד שלש שנים ויום אחד.
3. רק בת שלשים ואחד יום.
4. אפילו רק בת יום אחד.

ז. בן תשע שנים ויום אחד הבא על יבמתו, מתי צריכה ממנו גט וחליצה?

1. כשהגדיל, ולא בא עליה לאחר שהגדיל.
2. כשהגדיל, ובא עליה לאחר שהגדיל.
3. כשלא הגדיל, ולא בא עליה כלל.
4. כשלא הגדיל, ובא עליה.

ח. באיזה גיל נדרה של הבת נבדקין?

1. בת שלש שנים ויום אחד.
2. בת אחת עשרה שנה ויום אחד.
3. בת שתיים עשרה שנה ויום אחד.
4. בת עשרים שנה.

ט. באיזה אופן דנים אשה שהיא איילונית?

1. כשהיא בת עשרים שנה, ולא הביאה שתי שערות, ונראו בה סימני איילונית.
2. כשהיא בת שלשים וחמש שנה ויום אחד, ולא הביאה שתי שערות, אע"פ שלא נראו בה סימני איילונית.
3. שתי התשובות הנ"ל נכונות.
4. כשהיא בת עשרים שנה, ולא הביאה שתי שערות, אע"פ שלא נראו בה סימני איילונית.

י. באיזה נקב נפסל כלי חרס לקדש בו מי חטאת?

1. ככונס משקה.
2. כמוציא משקה.
3. כלשהו | 4. כמוציא זית.

(תוס' סנהדרין שם) ממה ששינינו שם באהלות שמוטר לישראל להרוג את העובר כדי להציל את האם, ואילו גוי אסור להרוג את העובר כדי להציל את האם, כיון שהזהר על העוברים ונהרג עליהם אע"פ שאינו נפש, ותירצו שהכלל שאין דבר שאסור לגוי ומותר לישראל הוא רק באיסורים ולא במצוות, ומה שמוטר לישראל להרוג את העובר כדי להציל את האם אינו מפני שאין איסור לישראל להרוג עובר, אלא מפני שיש מצוה להציל את האם. ועוד תירצו - וביתר ביאור בתוספות הרא"ש - שאפשר שכיון שלא נחשב נפש, אף לגוי מותר להרוגו כדי להציל את האם, אע"פ שגזירת הכתוב היא שגוי מתחייב עליו.

והנה ברמב"ם (הל' רוצח פ"א ה"ט) מבואר שגם בעובר יש איסור רציחה ממש כמו בתינוק בן יומו, שביאר את הדין של המשנה באהלות - שמוטר להרוג עובר כדי להציל את האם - מפני שהעובר נידון כרודף, ולא משום שהעובר אינו נחשב נפש כמו האם, והמפרשים (עי' רעק"א שם בגליון, מנחת חינוך מצ' רצ"ו אות ו', ועוד) תמהו עליו ממה ששינינו במשנתנו שרק בתינוק בן יומו ההורג חייב, אבל לפני כן לא נקרא נפש, ומטעם זה שינינו במשנה באהלות שאחרי שיצא ראשו או רובו, אין נוגעין בו שאין דוחין נפש מפני נפש, ולפי הרמב"ם שעובר נחשב רודף, הרי מותר להרוג רודף אף אם הוא נפש גמור כמו הנרדף. ועוד תמהו על עיקר מה שכתב הרמב"ם שעובר נחשב רודף, שבגמרא בסנהדרין (ע"ב ב') הקשו על מה ששינינו שם שאם יצא ראשו או רובו אין נוגעין בו, למה אין הורגים את הולד הנולד מדין רודף, ותירצו 'שאני התם דמשימא קא רדפי לה', ומבואר שהולד לא נחשב רודף, וא"כ גם עובר לא נחשב רודף, ועי' במפרשים מה שכתבו ליישב.

ונפקא מינה בין הרמב"ם לתוספות אם יש דין ייהרג ואל יעבור בהריגת עובר (עי' מנחת חינוך שם), שלפי הרמב"ם שאף עובר נחשב נפש, שייך הסברא של 'מי יימר דדמא דידך סומק טפי' (סנהדרין ע"ד א'), שזהו הטעם שברציחה ייהרג ואל יעבור, אבל לפי תוספות שעובר אינו נפש, [ואפשר שהאיסור להרוג אינו איסור רציחה אלא איסור סתם (עי' שו"ת בית שלמה חו"מ סי' קל"ב)], הדין הוא שיעבור על איסור הריגת עובר ולא ייהרג.

למה מחללים שבת על עובר

הראשונים כאן מקשים - אחרי שמבואר במשנתנו שההורג את העובר אינו נהרג עליו משום שלא נקרא נפש - למה מחללים שבת כדי להציל עובר (עי' ערכין ז' ב'), הרי דין 'וחי בהם' ולא שימות בהם, שמשם נלמד שאיסורים נדחים מפני פיקוח נפש, הוא רק בהצלת נפש.

והרבה ראשונים (רמב"ן, רשב"א, ר"ן, וע"ע ריטב"א) תירצו שפיקוח נפש דוחה **שבת** לא רק מדין וחי בהם של כל התורה, אלא גם משום שנאמר 'ושמרו בני ישראל את השבת', ודרשו חכמים (יומא פ"ה ב') 'חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה', וטעם זה שייך אף בעובר, שעתידי לשמור שבתות הרבה.

ותוספות תירצו שאע"פ שמוטר להרוג עובר, מכל מקום מחללים עליו את השבת, ומבואר בסוברים שדין 'וחי בהם' אינו תלוי דוקא בנפש. וממה שנקטו תוספות לשון 'מותר' להרוג עובר, דקדקו האחרונים (עי' מהרצ"ח ועוד, אך עי' יעב"ץ ואגרות משה חו"מ ח"ב סי' ס"ט אות א' שדחו) שלדעת תוספות בנדה מותר מדאורייתא להרוג עובר, ורק אסור מדרבנן, ודלא כתוספות בסנהדרין וחולין שהוכיחו שאסור לישראל להרוג עובר מדאורייתא משום שאין דבר שאסור לגוי ומותר לישראל, [וצריך ליישב הוכחה זו לפי תוספות כאן].

פרפראות הפרשה

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם לֹא אוֹכֵל עוֹד לְצֵאת וּלְבוֹא וְהָ אָמַר אֱלִי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה (לא, ב)

לשון הפסוק סותר עצמו מיניה וביה, תחילה אומר משה "לא אוכל עוד לצאת ולבוא", ומיד הוא מוסיף "וה' אמר אלי לא תעבור את הירדן הזה", וקשה, כיון שממילא אין ביכלתו עוד לצאת ולבוא מה צריך גם ציווי מהקב"ה על כך?

ומתרחץ הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, כי כאן העמיד משה רבינו לעם ישראל את אחד מיסודי הדת, דאצל משה רבינו "לא אוכל עוד לצאת ולבוא" זה לא בגלל קושי או מגבלה פיזית שמעכב בעדו, אלא אך ורק בגלל ש"ה' אמר אלי לא תעבור".

אם צוה ה' שלא לעבור את הירדן - הרי זה כאילו פקעה האפשרות ובטלה היכולת לעשות זאת..

שיחת חולין בבית הכנסת וביהמ"ד

מבואר בשו"ע סימן קנ"א ס"א שבת כנסיות ובתי מדרשות, אין נוהגין בהם קלות ראש כגון שחוק והיתול ושיחה בטילה.

מקור האיסור

ומקור הדין בברייתא סוף מסכת מגילה [כ"ח]. תנו רבנן בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש וכו', ולא מבואר בגמ' להדיא מה הגדר של קלות ראש, אמנם הרמב"ם [פי"א מהל' תפילה ה"ו] כתב כגון שחוק והיתול ושיחה בטילה, וזה מקור השו"ע. וכתב ע"ז המ"ב בשם הפמ"ג [א"א א] דהכונה אפילו לשיחת חולין שהיא לצורך פרנסה דכחוש שרי בביהכ"נ אסור, דשיחה בטילה לגמרי בודאי ראוי למנוע תמיד מזה.

האיסור מן התורה או מדרבנן

ודעת היראים [סימן ת"ט] שמצוה זו מה"ת וז"ל ומקדשי תיראו - צוה בהכנס אדם למקדש או לבית הכנסת או לבית המדרש שיהגה בהם מורא וכיבוד, ומצינו בית הכנסת ובית המדרש שנקראו מקדש דתניא בת"כ והשימותי את מקדשיכם לרבות בתי כנסיות ובתי מדרשות וכו' והמורא מה הוא אינו מפורש במקרא ופירושו חכמים כל אחד לפי חומר ענינו עיי"ש, וכ"כ הסמ"ג בעשה קס"ד, וכתב האבנ"ז [או"ח סי' ל"ה] שכן מפורש ברמב"ם [במנין המצוות הקצר שבתחילת ספר מדע ל"ת סה] וז"ל שלא לאבד בית המקדש או בתי כנסיות ובתי מדרשות וכן אין מוחקין השמות המקודשין ואין מאבדין את כתבי הקדש שנ' אבד תאבדון וכו' ואשיריהם תשרפון לא תעשון כן לה' אלוקים, וכן פוסק החיי אדם בכלל י"ז סי' [ועיי"ע בח"ח פתיחה עשין ז' דהשח שיחה בטילה בביהכ"נ עובר על מצות עשה דמקדשי תיראו]. אמנם דעת הרמב"ן והר"ן [מגילה ז: מדפי הרי"ף] שזה רק מדרבנן.

האם מועיל תנאי לענין שיחה

ולפי"ז צ"ע על מה יש כאלו שסומכים להקל לדבר בבית הכנסת וביהמ"ד ואין לומר שהם סומכים על זה שבת כנסיות שבכל על תנאי עשויות, שהרי פסק השו"ע שתנאי מועיל רק בחורבנן, ואף לפי מה

שכתבנו בגליון הקודם בשם הביה"ל שאפשר לסמוך על שיטת הרמב"ן שמועיל תנאי זה גם כשהבית הכנסת בישובו מ"מ לא הקיל שם רק במקום הדחק, ואפילו לדעת רש"י והאו"ז שתנאי זה מהני אפילו בישובן ואפילו שלא במקום הדחק מ"מ לקלות ראש ממש ודאי לא מועיל תנאי וכמפורש בגמרא שם שאפילו כשעשו תנאי אין לעשות שם חשבונות, ושיחה בטילה גרע מחשבונות, וכן כתב בשער הציון סק"כ. [ועיי"ע בריש ספר רב ייבי מהרה"ק מאוסטראה תלמיד הבעש"ט שכבר התריע ע"ז בקונטרס מיוחד הנקרא מורא מקדש].

ואולי יש ליישב שהם סומכים על מה שהבאנו שם משו"ת דברי חיים ועוד פוסקים שאם כשכנו בביהכ"נ התנו שאין רוצים שיחול ע"ז כלל קדושת ביהכ"נ זה מועיל, אמנם צריך להדגיש שהיתר זה נאמר בבתי כנסיות שנבראו על דעת כן, ולא בכל ביהכ"נ, עוד יש לציין שבשו"ת אגרות משה ח"ב סי' מ"ד העיר על זה שאם עושים תנאי כזה מפסידים את המעלה שיש לביהכ"נ [עיין בירושלמי ברכות פ"ה ה"א כל המתפלל בביהכ"נ כאילו מקיפו חומה של ברזל ותפלתו מתקבלת ברצון, וכל הלומד בביהכ"נ לא במהרה הוא שוכח, ונפסק להלכה בשו"ע או"ח סי' צ' ס"ט לענין תפילה, ובשו"ע יו"ד סי' רמ"ו סעיף כ"ב לענין לימוד התורה], ועיי"ע בספר משנת יוסף על הלכות ביהכ"נ סי' כ"ו אות ד' שאם בנו את הבית הכנסת בכל צורת ביהכ"נ עם י"ב חלונות, וארון קודש, ובימה באמצע, לא מועיל תנאי זה. [ועיי"ש בסימן כ"ז הערה ג' שכתב שכ"ק מרן מהר"א מבעלזא זיע"א קרא לבית התפילה שלו גרויסע שטוב, וכן הארון קודש היה בקצה החדר, וללא פרוכת, ולא היה בימה לקריאת התורה, כדי להראות שאי"ז ביהכ"נ, וכן הביא בספר תהלת חיים ח"א עמוד רנ"ט שהאדמו"ר מוהר"ש מבאבוב צ"ל הקפיד שהבימה לא יעמוד תמיד באמצע ביהכ"נ ורק בשעת קריאת התורה הזיזוהו. ועיי"ע בפסקי תשובות סי' קנ"א אות ג' וכ"א ואיכמ"ל].

כל המתפלל
בביהכ"נ כאילו מקיפו
חומה של ברזל ותפלתו
מתקבלת ברצון, וכל
הלומד בביהכ"נ לא
במהרה הוא שוכח

« המשך מעמוד א' »

"למה? - תהיה האברה והביט בי כלא מבין.

"פשוט מאד!" - אמרתי - "קנה בננה בשני שקלים, גם כן יש שתי נונ"ם. את השאר תעביר לקופת העיר. לא כף???"

המסר רלוונטי לא רק לערב ראש-השנה:

לעתים אנשים תוהים לעצמם: איך יביאו לעולם תועלת רבה, כיצד יוכלו לעזוב, היאך יתפכו את העולם למקום טוב יותר.

התשובה לשאלה הזאת במקרים רבים היא: פשוט לעשות את מה שצריך. להשתדל ללמד כמה שיותר, לחנך את הילדים כמה שיותר טוב, לחשב על הזאת ולגמל אתו חסד בלי רצון לקבל חזרה. אלו מעשים יומיומיים, החיים עצמם, ששקפלוני נשתדל לקיים על הצד ביותר טוב - העולם יהיה טוב יותר...

א גוטן שבת, העורך

המבחן החודשי בהלכה מס' 12
מסימן קמד סעיף ג עד סימן קנח סעיף ו
יופיע בעז"ה בגליון 586

לחיות כהלכה

גם לומדי דף היומי ראוי שיוסיפו גם קביעת שיעור בהלכה, יען כי אפשר לקיים שניהם. זהו דבר טוב מאוד - וכל המוסיף על לימוד הגמרא את לימוד ההלכה, מוסיפין לו מן השמיים, להתברך בברכה והצלחה.

(מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל)

ודרך חיים תוכחות מוסר

הרי שבלעדי לימוד המוסר - שהוא מבואר במשנה ברורה (א, יב) שהוא תבלין היצר הרע, לא מצינו ידונו ורגלינו בשוקי החיים הטרודים האלה ואי אפשר שלא ישקע אדם במצולות ימים אלו. (רבי דן סגל)

"דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב"

(ישעיה נה, ו)

אמרו רבותינו ז"ל (ר"ה יח, ב)

אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים

מושגים במשנה / מאת הרב אשר שיק שליט"א

מח"ס ילקוט ביאורים על ששה סדרי משנה ותלמוד בבלי

שלבי גדילה

בפרק ה' מפרטת המשנה שלבים שונים בגדילת הכנים והכנות.

"תינתק בת יום אחד, מטמאה בנדה. בת עשרה ימים, מטמאה בזיבה". (משנה ג') "בת שלש שנים ויום אחד, מתקדשת בביאה וכו' (משנה ד').

"בת אחת עשרה שנה ויום אחד, נדרה ונדקין. בת שתיים עשרה שנה ויום אחד, נדרה קימין. ובדקין כל שתיים עשרה". כלומר כשהיא בת אחת עשרה עדיין איננו יודעים אם יש בה מספיק דעת כדי לנדר ולכן בדקנים אם יודעת לשם מי נדרה.

והבדיקה נעשית במשך כל שנת השתיים עשרה, כלומר מגיל אחת עשרה עד שתיים עשרה. שגם אם בדקנו בתחילת השנה ומצאנו שאינה יודעת, עדיין יתכן שבהמשך השנה תדע. אך לפני גיל אחת עשרה, גם אם בדקנוה ויודעת לשם מי נדרה - אין נדרה נדר.

בגיל שתיים עשרה שנה ויום אחד, כשנעשית בת מצוה, נדרה קימין ואין צריף לבדק.

משיב כהלכה

שאלה למעשה מתוך הנלמד השבוע בהלכה היומית

שאלה: האם מתר לפני לבית הכנסת לקצר דרכו? [שו"ע סי' קנא ס"ה ובאור הלכה שם].

תשובה על שאלת השבוע שעבר

שאלה: האם מתר לצאת באמצע קריאת התורה? [שו"ע סי' קמו ס"א ומ"ב שם].

תשובה: אסור לצאת ולהניח ספר תורה כשהוא פתוח, וע"ז נאמר ועוזבי ה' יכלו ומתרגמין ודשבק אורייתא דה' ישתצון, ואפילו איכא עשרה דצייתי לס"ת זולתו, וגם הוא כבר שמע קריאת התורה בעשרה, אבל בין גברא לגברא, שפיר דמי והינו כשפבר שמע קה"ת או שדעתו לבוא מיד וגם זה אינו מתר כ"א כשהוא לצרף גדול.

"בן שתיים עשרה שנה ויום אחד, נדריו נדקנים. בן שלש עשרה שנה ויום אחד, נדריו קימין. ובדקין כל שלש עשרה" (משנה ו').

וכידוע, מגיל שלש עשרה ויום אחד נעשה "בר מצוה" ותיב בכל המצוות.

במסכת אבות נחננו תז"ל זמנים נוספים בשלבי גדילת הבן:

"הוא [יהודה בן תימא] היה אומר: בן חמש שנים למקרא, בן עשר למשנה, בן שלש עשרה למצוות, בן חמש עשרה לתלמוד, בן שמונה עשרה לחפה, בן עשרים לרדוף, בן שלשים לכת, בן ארבעים לבינה, בן חמשים לעצה, בן ששים לזקנה, בן שבעים לשיבה, בן שמונים לגבורה, בן תשעים לשות, בן מאה כאלו מת ועבר ובטל מן העולם" (פרק ה' משנה כא).

ומגיל זה נקראת נערה. עדין היא ברשות אביה: **"אביה** זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפדת נדריה" (משנה ז'). וכן עד גיל שתיים עשרה ויחזי, ואז היא כבר בוגרת ויוצאת מרשות אביה: **"כיון** שבגרה, שוב אין לאביה רשות בה" (שם). כל זה לענין הבת:

ולגבי הבן:

"תינוק בן יום אחד, מטמא בזיבה, ומטמא בנגעים, ומטמא מת, וזוקק ליבום וכו'" (משנה ג') "זוקק ליבום" - אם אחיו מת בלא בנים, והוא אחיו היחיד, זוקק את אשת אחיו ליבום, ולא תוכל להנשא לאחר. אך רק בגיל תשע יוכל ליבום: **"בן** תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, קנאה" (משנה ה')

מבחן

במשנה לילדים / 585

מסכת נדה פרק ד משנה ה - פרק ו משנה ב

א. לדעת רבי יוסי ורבי שמעון, כמה הוא קשוייה?

1. אפילו ארבעים וחמשים יום.
2. דיה חדשה.
3. אין קשוי יותר משתי שבתות.

ב. ימי הזב והזבה ושומרת יום כנגד יום, אם לא בדקו, האם הם בחזקת טמאה?

1. הרי אלו בחזקת טמאה.
2. בחזקת טהרה.
3. ימי הזב והזבה - בחזקת טמאה, שומרת יום כנגד יום - בחזקת טהרה.

ג. יוצא דפון, האם יושבים עליו ימי טמאה וימי טהרה?

1. יושבים עליו.
2. אין יושבים עליו.
3. יושבים עליו ימי טמאה ואין יושבים עליו ימי טהרה.

ד. תינוק בן יום אחד [- שפלו לו חדשיו], האם מטמא בנגעים ובטמא מת?

1. מטמא.
2. מטמא בנגעים, אבל לא בטמא מת.
3. מטמא בטמא מת, אבל לא בנגעים.

ה. ממתית הקטנה מתקדשת בביאה?

1. אפילו בת יום אחד.
2. בת שלש שנים ויום אחד.
3. בת תשע שנים ויום אחד.

ו. בן שתיים עשרה שנה ויום אחד שנדה האם נדריו קימין?

1. נדריו קימין.
2. נדריו נבדקים | 3. אף שבדקוהו ואמר שידוע לשם מי נדר - אין נדר נדר.

ז. משל משלו חכמים באשה וכו', פגה...

1. הרי זו בוגרת.
2. אלו ימי נעוריה.
3. עודה תינתק.

ח. לדעת בית שמאי, ממתית נעשה הזכר סריס?

1. משיהיה בן עשרים שנה, ויביא ראיה שהוא בן עשרים ושהוא סריס.
2. משיהיה בן שמונה עשרה שנה, ויביא ראיה שהוא בן שמונה עשרה ושהוא סריס.
3. משיהיה בן שלש עשרה שנה, ויביא ראיה שהוא בן שלש עשרה ושהוא סריס.

ט. בא סימן התחתון עד שלא בא העליון, האם חולצת ומתיבמת?

1. או חולצת או מתיבמת.
2. לא חולצת ולא מתיבמת | 3. מחלקת.

י. האם כל אבר שיש בו צפרן יש בו עצם, וכן האם כל אבר שיש בו עצם יש בו צפרן?

1. כל שיש בו צפרן - יש בו עצם, וכל שיש בו עצם - יש בו צפרן | 2. יש שיש בו צפרן - ואין בו עצם, ויש שיש בו עצם - ואין בו צפרן.
3. כל שיש בו צפרן - יש בו עצם, ויש שיש בו עצם - ואין בו צפרן.

בהצלחה!

את התשובות ניתן לענות במערכת הטלפונית: 072-332-3020 עד יום שישי שאחרי סיום החומר, את כללי המבחנים ושמות הזוכים ניתן לשמוע במספר הנ"ל.

תשובות למבחני המשנה היומית פרשת ראה

מבחן לילדים מס' 579 -	מבחן שבועי מס' 279 -
א. 2 ב. 3 ג. 1 ד. 2 ה. 1 ו. 1 ז. 1 ח. 1 ט. 3 י. 2	א. 2 ב. 1 ג. 1 ד. 2 ה. 1 ו. 1 ז. 3 ח. 3 ט. 4 י. 3

להפקדה בבנק פאג"י סניף 168 ח-נ 548-634 | להפקדה בבנק הדואר ח-נ 826-7258 | נא לשמור על קדושת הגליון, לא לקרוא בתפילה וקה"ת שיעורים ומבחנים בטלפון 24 שעות: 072-332-30-20

"קביעות" - המפעל ללימוד המשנה וההלכה היומית
 להנצחת ששת המיליונים | www.kviuta.org | טלפון: 072-272-0000
 פקס: 072-277-2272 | ת.ד. 207 בני ברק | דוא"ל office@kviuta.org